

HandläggareSonia Siropian
08-508 26 340**Till**Trafiknämnden
2023-06-08**Utredning av möjligheten att ta över någon
av trafiknämndens drift- och
underhållsverksamheter i egen regi.
Delrapportering av uppdrag från
kommunfullmäktige****Förslag till beslut**

1. Trafiknämnden godkänner tjänsteutlåtandet som delrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige.
2. Trafiknämnden ger kontoret i uppdrag att gå vidare med en enklare fördjupad utredning av kostnader och konsekvenser av att ta över de fyra föreslagna områdena i egen regi, i enlighet med tjänsteutlåtandet.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefAnna Green
Avdelningschef

Sammanfattning

Trafikkontoret utför drift och underhåll av gator, vägar och torg, anläggningar, drift och underhåll av vissa parker och skötsel av träd på gatumark. I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick trafiknämnden i uppdrag att utreda möjligheten att ta över någon av nämndens upphandlade driftverksamheter i egen regi, t.ex. snöröjning, parkeringsövervakning eller parkskötsel. Kontoret har genomfört en utredning i enlighet med uppdraget, som biläggs till detta tjänsteutlåtande. Utredningen omfattade en nulägesanalys innehållande intervjuer med representanter från berörda enheter inom trafikkontoret, samt en omvärldsanalys där intervjuer genomfördes med stadsdelsförvaltningar och andra kommuner.

Utredningens slutsats är att det inte finns uppenbara skäl till att genomföra en hemtagning av omfattande driftverksamheter, då detta skulle kräva stora investeringar i maskinpark och betydande personalrekrytering som i nuläget inte bedöms vara ekonomiskt motiverat. Det finns dock vissa områden där det bedöms finnas förutsättningar för hantering i egen regi. De områden som rekommenderas för vidare utredning är trafiksignalanläggningar, kommuncentrala innerstadsparker, tillsyn och beredskap för tunnelverksamheten samt samordnad gatujour som komplement till externa entreprenörer.

Kontoret föreslår en närmare utredning av förutsättningarna och konsekvenserna av att överta nämnda områden i egen regi.

Bakgrund

Trafikkontorets uppdrag är att sköta om och utveckla Stockholms offentliga rum, så att de är trygga, attraktiva, framkomliga och hållbara. Det uppnår kontoret genom löpande drift- och underhållsarbete som exempelvis innefattar skötsel av stads- och gatumiljön, skötsel av vissa parker, förvaltning och drift av kontorets anläggningar i gaturummet samt trafik- och parkeringsövervakning. I dagsläget upphandlas stora delar av denna verksamhet genom olika entreprenadkontrakt.

I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick trafiknämnden i uppdrag att utreda möjligheten att ta över någon av nämndens upphandlade driftverksamheter i egen regi, t.ex. snöröjning, parkeringsövervakning eller parkskötsel. Trafikkontoret har genomfört en utredning i enlighet med uppdraget, som biläggs till detta tjänsteutlåtande, och avser att redovisa uppdraget för nämnden genom detta ärende.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Utredningens genomförande

Inför utredningen genomförde kontoret en nulägesanalys av trafikkontorets upphandlade driftverksamheter. Analysen utgick delvis från intervjuer med representanter från berörda enheter på kontoret och syftade till att få en bättre förståelse för förutsättningarna för att hantera verksamhetsområdena i egen regi.

Vidare genomfördes en omvärldsanalys genom intervjuer med representanter från Malmö stad, Göteborgs stad, Skärholmens stadsdelsförvaltning och Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning, som alla har egna erfarenheter av motsvarande driftverksamheter i egen regi samt på entreprenad.

För att identifiera drift- och underhållsverksamheter som är lämpliga att undersöka närmare i syfte att överta i egen regi har kontoret analyserat verksamheterna utifrån följande faktorer:

- Marknadssituation (konkurrens, kompetens etc.)
- Nuvarande avtalssituation (längd på avtal, nöjdhet, avtalstvister etc.)
- Säsongsvariationer i arbetet
- Årlig kostnadsbudget, kostnadsutveckling över tid och initial bedömning av potentiell kostnadseffektivitet att inneha verksamhetsområdet i egen regi
- Uppskattade fördelar och utmaningar att inneha verksamheten i egen regi
- Uppskattat investeringsbehov (personal, maskinpark, kommunaltekniska ytor etc.)
- Potentiella samarbetsmöjligheter med t.ex. övriga verksamhetsområden inom trafikkontoret och stadsdelsnämnder.

I budgetuppdraget angavs särskilt parkeringsövervakning, snöröjning och parkskötsel som exempel på driftverksamheter att utreda. Kontoret har tittat brett på driftverksamheterna och en fullständig analys presenteras i Bilaga 1. Kontorets bedömning är att varken parkeringsövervakning eller snöröjning är lämpliga att överta i egen regi. Parkeringsövervakningen privatiserades i omgångar mellan 2007 och 2009, och hanteras idag helt av externa entreprenörer. Marknaden bedöms vara väl fungerande, med tillräcklig konkurrens, seriösa aktörer och flexibilitet i utfört arbete,

och dagens låga entreprenadkostnader bedöms svåra att uppnå med en egen regi-verksamhet.

Snöröjningsverksamheten tillhör en nischad bransch med relativt få aktörer, och att överta den i egen regi bedöms kräva en stor organisation med fluktuerande arbetsbörda beroende på säsong. En egen regi-verksamhet skulle innebära större investeringar och bedöms inte vara lönsamt ur ett kostnadsperspektiv. När det gäller vinterväghållning, och till viss del barmarksrenhållning, har genomförd omvärldsanalys påvisat att dessa tjänster tenderar att upphandlas även när majoriteten av drift- och underhållsarbetet utförs i egen regi. Att ta hem hela verksamheten i egen regi bedöms därmed inte vara motiverat. Kontoret ser dock möjligheter att komplettera befintlig driftverksamhet med egen regi-verksamhet, vilket beskrivs närmare under rubriken Gatujour.

Utifrån kontorets analyser ringades fyra områden in som möjliga att överta i egen regi och dessa redovisas under rubrikerna nedan.

Trafiksignalanläggningar

Trafikkontoret förvaltar stadens 530 trafiksignalanläggningar och genom externa entreprenader genomförs löpande felavhjälpande underhåll och akuta insatser vid trafikskador, förebyggande underhåll och periodisk tillsyn, samt hantering av ITS-anläggningar som trafikkameror, bommar, pollare och cykelräknare.

Trafiksignalanläggningarna hanterades fram till 2010 i egen regi. Sedan dess har drift och underhåll av trafiksignalanläggningar hanterats av externa entreprenörer.

Kontorets utredning visar att det finns flera skäl till att överväga ett övertagande av drift och underhåll av trafiksignalanläggningar i egen regi, som t.ex. att kostnaderna för driftsavtalet har ökat, konkurrensen på marknaden brister och behovet av innovation är stort. Således bedömer kontoret att det kan vara mer kostnadseffektivt att bedriva verksamheten i egen regi, och även att ett övertagande kan leda till synergieffekter som att en uppbyggd kunskap också kan stärka innovationskraften.

Kommuncentrala innerstadsparker

Trafikkontoret ansvarar för drift och underhåll av stadens fyra kommuncentrala innerstadsparker Kungsträdgården, Berzelii Park, Norra Bantorget och Strömparterren, samt ytterstadsparken Järva friområde. Ansvar för drift och underhåll skiljer sig något mellan innerstadsparkerna och ytterstadsparken, men innefattar delvis

tillsyn av parkerna, renhållning, samt skötsel av vegetationsytor, hårdgjorda ytor och markutrustning. Skillnaden mellan innerstadsparkerna och ytterstadsparken innebär att det krävs mer specifik kompetens för innerstadsparkerna som bland annat innefattar mer krävande insatser för vegetationen såsom skötsel av träd och planteringsytor. Vidare ansvarar kontoret även för vinterväghållning i innerstadsparkerna.

Utredningen slog fast att marknaden anses fungera väl, men kontoret ser att ett övertagande i egen regi skulle kunna vara mer kostnadseffektivt och även skapa mer flexibilitet och kontinuitet i kvaliteten av utförandet. Vinterväghållningen och renhållningen som kräver en annan typ av utrustning och beredskap kan med fördel utföras av samma entreprenad som resterande omgivning och därmed även fortsättningsvis hanteras av externa entreprenörer.

Arbetet med drift och underhåll av ytterstadsparken Järva friområde är av annan karaktär än innerstadsparkerna, och eftersom arbetet inte kräver lika specifik kompetens som innerstadsparkerna bedömer kontoret att även denna verksamhet kan fortsätta utföras av externa entreprenörer.

Tillsyn och beredskap för tunnelverksamhet

Trafikkontoret ansvarar för drift och underhåll av komplexa anläggningar som exempelvis väg- och ledningstunnlar, där en del är säkerhetsklassade med särskilda krav. I drift- och underhållsarbetet omfattas även tillsyn och beredskap, vilket hanteras i både egen och extern regi.

I nuläget fördelas tunnelberedskapen mellan fem personer som arbetar utefter ett schema om fem veckor, varav tre interna personer och två personer från leverantör. Att inneha verksamheten i egen regi bedöms därmed kräva ytterligare två anställda personer. Omfattningen av arbetsuppgifterna bedöms inte utgöra full sysselsättning, vilket innebär att det krävs vidare utredning avseende vilka ytterligare uppgifter de nya medarbetarna kan utföra.

För att bedriva tillsyn och beredskap av tunnelverksamheten i egen regi krävs inga nya lokaler eller kommunaltekniska ytor, och inte heller några stora investeringar då kontoret redan har arbetsfordon och redskap för den existerande beredskapen i egen regi.

Med hänvisning till tunnarnas säkerhetsklassificering skulle tunnelberedskap helt i egen regi innebära en större kontroll, vilket enligt kontorets bedömning leder till ökad säkerhet.

Gatujour

Trafikkontoret ansvarar för en omfattande drift- och underhållsverksamhet av gatumark, barmarksrenhållning, vinterväghållning, asfaltering, gatuunderhåll, markarbeten, vägmarkeringar, klottersanering, skadedjur, skyltar, vägräcken, portaler och flaggning. Inom flera av områdena inkluderas även beredskap under ordinarie arbetstid. Kontoret har även genom externa entreprenörer en gatujour som utanför ordinarie arbetstid mottar felanmälningar avseende stadens anläggningar, inklusive de kommuncentrala parkerna, och omedelbart åtgärdar felen ur säkerhetssynpunkt.

Tjänsterna bedöms i stort vara väl fungerande, och ett fullt övertagande i egen regi bedöms inte vara lönsamt eftersom exempelvis underhåll av skyltar, vägräcken och portaler skulle kräva investeringar och därmed bli kostnadsdrivande.

Mindre arbeten som tillkommer utöver de som specificerats i avtalen tenderar att bli dyra när de utförs av entreprenör, och avropas därmed inte alltid. Inom verksamhetsområdet finns det mindre arbetsuppgifter som skulle kunna utföras i egen regi-verksamhet som komplement till externa entreprenörer. Den typ av arbete som skulle vara lämplig att utföra är enklare underhållsarbete, rondering och tillsyn, felavhjälpling och initial bedömning av potentiellt vidare arbete av entreprenör. En sådan verksamhet bedöms även kunna hantera planerad flaggning.

Trafikkontoret har sedan 2021 en egen regi-verksamhet bestående av fyra personer som utför mindre drift och underhållsarbeten på cykelbanor i syfte att öka framkomligheten på stadens cykelbanor. Denna cykeljour har inte ersatt befintliga entreprenader, utan utgör ett komplement till den drift och underhåll som utförs av entreprenörer. Cykeljouren använder lådcyklar utrustade med redskap för att röja enklare hinder året om. Den typ av uppgifter som cykeljouren genomför anses öka kvaliteten i staden, ökar tryggheten för medborgarna och synliggör Stockholms stads arbete.

Med hänvisning till de fördelar som cykeljouren har tillfört bedöms det finnas fördelar att komplettera entreprenörernas arbete med en mindre egen regi-verksamhet som spänner över ett flertal verksamhetsområden, med fokus på gaturummet. Kontoret bedömer att en sådan gatujour kräver cirka elva personer, med utgångspunkt att verksamheten arbetar i två skift. Skulle det bedömas fördelaktigt med tre skift (dvs. även arbete nattetid och helger) skulle fler resurser krävas. Resurserna och deras arbetsfordon kan vidare ha olika fokus beroende på säsong och behov. Gällande

ronderingsarbete bör vissa geografiska områden prioriteras, dvs. rondera utvalda gator varje vecka, så som cykeljouren arbetar idag.

Trafikkontoret bedömer att några av utmaningarna med att etablera en gatujour i egen regi är dels kontorets bristande erfarenhet av egen regi-verksamhet, den nya typen av arbetsgivaransvar det medför samt behovet av kommunaltekniska ytor. Samtidigt ser kontoret att en gatujour i egen regi kan öka kvaliteten och flexibiliteten på utförandet, vara mer kostnadseffektivt än idag och möjliggöra för ökad uppföljning av entreprenörers utförda arbete. Vidare bidrar det till att stärka kontorets insatser för en trygg och attraktiv stad.

Trafikkontorets synpunkter

Trafikkontoret har utrett möjligheten att ta hem någon av kontorets driftverksamheter i egen regi, i enlighet med uppdrag från kommunfullmäktige. Kontoret ser ett behov av en fördjupning i förutsättningarna och konsekvenserna av att återta drift och underhåll av trafiksignalanläggningar, kommuncentrala innerstadsparker, tillsyn och beredskap av tunnelverksamheten samt etablering av en samordnad gatujour. Kontoret ser ett behov av att utreda verksamhetens omfattning, upprättande av kostnads kalkyl, analys av lämplig organisationsstruktur, analys av avtalsmässiga konsekvenser, upprättande av tidsplan för etablering av verksamheten, utredning av behov av kommunaltekniska ytor samt översyn av potentiella samarbetsmöjligheter. I ett nästa steg avser kontoret att genomföra en enklare fördjupad utredning av kostnader och konsekvenser av att ta över de fyra föreslagna områdena i egen regi, med ambitionen att slutföra utredningen till årsskiftet 2023-2024.

Att starta verksamhet i egen regi kräver en längre planeringstid som tar hänsyn till bl.a. ingångna avtal, rekrytering av personal, anskaffning av lokaler samt inköp/hyra av maskiner och fordon. När slutligt beslut gällande uppstart om egen regi-verksamhet fattats behöver en detaljerad tids- och arbetsplan, från förberedelsearbete till driftstart, utarbetas. För vissa verksamheter, så som gatujouren, bör även stegvisa införanden övervägas för att möjliggöra utvärdering innan en fullskalig verksamhet i egen regi etableras.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår trafikkontoret att nämnden godkänner tjänsteutlåtandet som delrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag, samt ger kontoret i uppdrag att genomföra en enklare fördjupad utredning i enlighet med tjänsteutlåtandet.

Slut

Bilagor

1. Utredning av möjligheten att ta hem trafikkontorets drift- och underhållsverksamheter till egen regi